Önemli teorik belirlemelerle yeni gelişmeler arasında sürekli bağlantı kurulmalıdır. Bu yapılmadığında o teorik belirlemenin hangi işleve sahip olduğu belirsizleşir. Yapılan belirleme açık olmalıdır. Mesela “Türkiye eski Türkiye değil,” belirlemesi hem önemlidir ve hem de muğlaktır. Değişimi görmektedir, eski Türkiye yoktur artık ama değişim bir konumdan uzaklaşıldığını gösterir, hangi konuma gelindiğini göstermez.

Türkiye daha önceki yazılarda ve iki yıl önce yayınlanan Türkiye alt emperyalizminin ikinci kitabı olan **Küresel İç Savaş ve Türkiye**’de belirtildiği gibi, bölgesel güçten küresel güve yükselmek için imkanlarını zorlamakta ve 2000 yılında yayınlanan **Alt Emperyalizm ve Türkiye** kitabında da örnekleriyle açıklandığı gibi kifayetsiz muhterisliğini sürekli sergilemektedir.

Yıllar önce ABD’li bir generalin belirttiği gibi, Türkiye’nin en iyi ihraç ürünü ordusudur. Türkiye başka ülkelere sermaye ihracı yaparken de sık olarak orduyu kullanmaktadır. Yine **Küresel İç Savaş ve Türkiye** kitabında belirtildiği gibi ordunun bir alana gönderilmesi veya o ülkenin ordusuna askeri eğitim verilmesi, o alana ekonomik olarak da girilmesinin kapısını açmaktadır.

Afrika dış yatırımlar bakımından dünyanın diğer alanlarına göre görece daha boştur. Bu alanda en aktif ülke açık arayla Çin iken, bunu Brezilya ve Türkiye izlemektedir.

1990-2000 döneminde Türk subaylarının kıtanın değişik ülkelerindeki ordulara askeri eğitim vermesi, Türkiye’nin Afrika’daki etkinliğinin zeminini hazırlamıştır.

Katar’dan ülke bütçesine her yıl akan yüksek miktarda paranın önde gelen nedeni Türkiye’nin bu ülkedeki büyük askeri üssüdür ve Suudi Arabistan’ın darbe teşebbüsüne karşı korumuştur.

Azerbaycan’a yapılan ve sadece inşaat alanında olmayan yeni ve büyük yatırımlar,

Azerbaycan-Ermenistan savaşında yer almanın dışında düşünülemezdi.

Türkiye'nin ülke dışındaki en büyük askeri üssü Somali'de iken, Sudan yakınındaki küçük bir bölgeyi de askeri üs kurmak için satın almıştır.

Afganistan'a gelirsek…

ABD, başkent havaalanının Türkiye tarafından korunmasını prensip olarak onayladı, detaylar henüz belli olmadı.

Türkiye'nin Afganistan'da yıllardan beri askeri bulunmakla birlikte bunlar eğitim ve benzeri işlerle uğraşmaktadır, doğrudan çatışmalara katılmamaktadır. Anlaşıldığı kadarıyla asker sayısı artacak, kadro değişecek ve muharip konuma gelinecektir.

Başarılı olunur veya olunmaz ama Afganistan hamlesiyle 1951'de Kore'ye asker gönderilmesini karşılaştırmak ancak bilgisizlikle açıklanabilir. Ne dünya o dünyadır ve ne de Türkiye o Türkiye'dir.

Afganistan Müslüman bir ülkedir. Ek olarak Türkiye'nin Ortadoğu'da hegemonya konusunda büyük rakibi olan İran ile komşudur. İran bu ülkede aralarında arada bir silahlı çatışma yaşanan El Kaida ile İslam Devleti'nden ilkini desteklemektedir. Çünkü El Kaida ikincisinin aksine Şiileri düşman görmemektedir. İslam Devleti ise nüfusun çoğunluğunu Şiilerin oluşturduğu Irak'ta Sünni isyanı sonucu doğduğu için Şiileri hedef almaktadır.

Afganistan Orta Asya cumhuriyetleriyle komşuluğu nedeniyle özellikle Özbekistan ile daha yakın ilişki geliştirilmesini de getirecektir.

Daha önemlisi; Türkiye ilk kez Ortadoğu dışındaki bir İslam coğrafyasına aktif olarak girmektedir. Pakistan ve Bangladeş buraya yakındır. Keza önemli Müslüman nüfus barındıran Hindistan da…

Türkiye ile Pakistan yıllardan beri iyi ilişkilere sahip oldukları gibi Arçelik de bu ülkenin dayanıklı tüketim malları pazarına girmiş durumdadır.

Türkiye bu alandan hareketle İslam dünyasının savunuculuğu pozisyonunu da güçlendirmeye çalışacaktır. Sonraki yazılardan birisinde Arap diyasporasının başkenti İstanbul'dan söz edeceğim. Değişik Arap milletlerinden kimi ararsanız İstanbul'da vardır. (Arap milletlerinden diyorum çünkü Arap milleti eskide kaldı, şimdi hangi millet diye sorulması gerekir: Suudi Arabistan mı, Irak mı, Suriye mi, Lübnan mı ve diğerleri…)

İstanbul'da yayınevleri, televizyon ve radyo istasyonları vardır ve kendi ifadelerine göre Türkiye büyük tolerans göstermektedir. Sadece yakın dönemde Mısır ile yakınlaşma sonucu İstanbul'daki Mısır'daki yönetim muhaliflerinden eleştirilerini ölçülü tutmaları istenmiştir.

Bir belirlemeye göre Kahire ve Beyrut'un ardından İstanbul muhalif Arap entelektüellerinin merkezi durumuna gelmiştir.

Türkiye'nin benzer uygulamayı Afganistan, Pakistan, Bangladeş için de hayata geçireceği söylenebilir. Nasıl, bunu zamanla göreceğiz.

Türkiye Afganistan'da hangi güce karşı ne oranda savaşacaktır, bunu da göreceğiz. Her durumda İslam ülkesi olmasını aynı dinden olan rakiplerine karşı kullanacaktır.

Ne oranda başarılı olur, şimdiden bilmek mümkün değildir ama önemli olan Afganistan hamlesinin stratejik özelliğini görmektir.